

## Belgiumba megy a Szeged Táncegyüttes

Vasárnaptól október 9-éig tartó táncfesztiválon vesz részt a belgiumi Tournai helységben a Szeged Táncegyüttes Kardos István-csoportja.

Az együttes a nyári szezonban is rendkívül gazdag programot bonyolított. Május végén Nizzában voltak, gyermek-világfesztiválon, június elején pedig Isztambulban szerepeltek a felnőtt táncosok. A most is utazó Kardos-csoport június közepén részt vett a csehszlovákiai Gombaszögön megrendezett fesztiválon. Szintén Törökországban, a sansuni vásáron járt a Letye-petey elnevezésű gyermekcsoport, augusztusban pedig az NSZK-beli Salzkotten gyermekfesztiválján lépett fel a Guzsaly nevű csoport. Négy pár felnőtt táncos meghívást

kapott a november végén, december elején megrendezendő barentini (Franciaország) találkozóra, amelyet a Magyar-Francia Társaság szervez.

Az együttes vezetője, Nagy Albert arról tájékoztató, hogy az őszi beiratkozások után immár több mint 700 táncos kezdte meg a próbákat. A szokásos munka mellett vállalták, hogy március elején vendégül látják a Magyar Állami Népi Együttest, amely a nagyszínházban ad műsort. Emellett jövő nyáron nemzetközi találkozót szerveznek; meghívják Szegedre azokat a külföldi együtteseket, akik eddig őket látták vendégül. Két német, egy francia, egy belga, illetve török folklóregyüttes kapja a meghívókat.

## Fiatalok tanácskozásai

A MUSZ Csongrád megyei elnöksége tegnap, csütörtökön megtartotta soros ülését az Ifjú Gárda Nevelőotthonban. A résztvevők tájékoztatót hallgattak meg a nevelőotthonokban végzett mozgalmi tevékenységről, melynek előadója Dégi László volt. Ezt követően Tatár István, a szakági szakbizottság munkájáról számolt be.

A városi KISZ-bizottság testülete is tanácskozott. Többek között a szombat megyei küldöttgyűlésre készült fel, és az apparátus választott tisztségviselői két tanácskozásuk közötti munkájukról számoltak be a résztvevőknek. Döntöttek abban is, hogy december 3-án ismét városi küldöttgyűlést hívnak össze. A tanácskozást Szilágyi Akos, a városi KISZ-bizottság első titkára vezette.

## Miből lesz az érszűkület?

Hiába intek évtizedek óta prófétái hevülettel barátot és ellenséget, dobja el büdös bagóját, eddig két ember jö-  
ra fordulását több aligha írhatja számlára, de egy ebből a kettőből is vitatható. Igaz, leszokott ő is, hosszas hadakozások után, de nem ismeri el, hogy közöm lett volna a bátor és önsanyargató lépéséhez. Két másik kollégám kedvéért úgy teleragasztottam szobáink ajtaját mindenféle épületes szavakkal, ha régészek ásnák ki valahonnan, Hamurabbi átkainak vélnék. Annyit értem csak el, akkor nem szívják, ha ott vagyok. Ha elindulok, és keleköttya fejemből kiesvén valami, a kapuból visszatérek, már kazáni füstbe érkezem. Könnyű nekem, mondja mindenki, soha nem szívtam. Négy éve pályázok egy olyan orvossal való találkozásra, aki orvosként is megérdemelne néhány magasztaló írást, de aki nálam sokkal több eredményt könyvelhet el, és ráadásul maga is szívja! Most végre összejött a dolog.

Pepó János híres-neves érsebézsünkkel ültünk le beszélgetni két fölönásban. Nem a füstölésről, hiszen magam is tudom, ő meg még jobban, rogyadozik már a fal a sok rászórt borsótól, hanem a tudományáról. Nekem nagy élmény mindig, ha olyankor beszélgethetek egy sebésszel, amikor nincsen kés a kezében. Két barátomat operálta annak idején, amikor életem legnagyobb kalandját éltem. Az egyiknek végigszántotta a hasát, és a szegycsonttól az ágyékig műretet fektetett bele, a másiknál „négykezes” operált a Laci bácsi agyába menő verőéren. Turbán alól nézve egészen más a világ. elhatároztam mégis, megkeresem majd, ha meggyógyul. Nagyon köszönöm, hogy első kérésre készséggel fogadott.

Avval kezdte, hogy divatos betegségek régen is voltak, és most is vannak, de a mostaniak lényegesen mások, és ráadásul sokkal több van belőlük. A ráktól reszket az emberiség, nyilván azért, mert minden oka megvan rá, pedig érendszeri betegség többet visz a sírba. A ráknál is többet! Biztosan nem segítene rajtunk, ha számos változatától legalább annyira félnénk, de ha igazán tudnánk, mekkora a veszély, talán változtatnánk a sorsunkon. Mert — és ez a lényeg! — a soktényezős betegség jobbra rajtunk is múlik.

Az öregedéssel együttjáró betegség az érszűkület, de nem törvényszerű, hogy minden öreg szenvedjen tőle. A civilizációs ártalmaknak nevezett okok dús csokora segíti kialakulását, annyit beszélünk már róla, ismétlés nélkül is tudja már mindenki. Írtózatosan elszegényedünk a mozgásban, az azelőtti embernyűző munkákat szinte átmenet nélkül váltottuk föl kénevellemmel. Végigüljük a napot, aztán autóból szállunk, hazamegyünk, és ülünk tovább. Hovatovább oda jutottunk, akit a bíróság ültet le, akár tíz vagy húsz évre, kevesebbet ül büntetésből, mint mi szabad elhatározásból. Bizonyított tény, büntetlenül nem tehetjük.

Életünk velejárója a stressz, és ez ellen tehetünk legkevesebbet. Az orvos

azonban tudja, ha társadalmi körülményeink tovább romlanak, országszerte megemelkedik az értegek száma. Mivel akarunk és szándékunk ellenére hat, káros következményeit legjobban úgy tudjuk kivédeni, ha a többi, tőlünk is függő tényezőt változtatunk. Az a baj, hogy nem akarunk változtatni.

Faljuk még mindig a nehézségek és zsíros ételeket, és hetykén mondjuk a nálunk sokszorosan több zöldseget fogyasztó külföldiekre, nem vagyunk kecskék, hogy a salátát is salátával együk. Ha a vér zsírszintje megemelkedik, lerakódik az érfalakra. Elveszti rugalmasságát az ér, és addig vastagszik a fala — mindig befelé terlik, megfeszül —, amíg teljesen el nem záródik. Kiadós mozgással ugyan átalakulna bennünk a káros zsírszint védőszírrá, de — megint csak hirtelen lettünk a hárommillió koldus országából a hárommillió túlsúlyos kövérek országává. Vagy a hárommilliónál is többé. Anyira bajban vagyunk miatta, a háború utáni sovány szegénység hangulatát se tudnánk már visszaidézni filmjeinkben, mert nincsen hozzá szereplőnk.

A magas vérnyomás népbetegség lett, és még mindig nem vagyunk hajlandók idejében orvoshoz menni vele. Statisztikák hada bizonyítja, amelyik országban ezt az egyetlen bajt rendszeresen gyógyítják, óriási csökken az időnap előtt elhunytak száma. Másrészt áramlik a megnövekedett nyomás alatt a vér, hamarabb lerakódik a benne levő, de bele nem való adalék. Ahol elágaznak az erek, vagy ahol valami miatt megsérül az ér fala, legtöbbször onnan indul ki a lerakódás. A cukorbetegség legalább ennyire egyértelműen káros. Bajt jelez, ha a vér glükózszintje emelkedik — a közszegek tudnak róla a legtöbbet —, és az előidézők között szerepel a fibrinogénszint megemelkedése is. Szerencsénkre mindketőnek van gyógyszer.

És itt van nagyágyúnak a bagó! Azt talán nem lehet rámondani, hogy előidézője az érszűkületnek, de az összes többi káros tényező ha-

tását sokszorosára emeli. Ennélfogva ha előadja a panaszt a beteg, és a gyakorlat orvos bizonyítottan látja az érszűkület veszélyes tényét, még szokta kérdezni Pepó János:

— Van cigarettája?  
— Hogyne volna — készségeskedik a beteg, és már nyúl is a zsebébe, vagy a táskájába. Még el is szegvelli magát, hogy elfelejtette kínálni.

— Nézze meg, tíz-tizenöt csomaggal most is talál a szemétkosárban. Abban a szent pillanatban kell eldöntenie a betegnek, meg akar-e gyógyulni, vagy azt akarja inkább, hogy apránként daraboljuk le az egyik lábát, aztán a másikat. Nekem ebben az esetben már nem ajánlanom kell, hogy abba kellene hagynia a füstölést, hanem meg kell tiltanom. Aki nem hajlandó leszokni róla, nincs értelme megoperálnom. Legalább hetven százaléknál elzáródik úrra az ér. Lehet, hogy ugyanott, ahonnan kivettém vagy mezerültem az elzáródást, lehet, hogy másutt. Az agyvérzéstől a lábak levágásáig minden előadódhat utána.

— Soha nem kérdeznek vissza a betegek: és ön, tanár úr?

— Sajnos, szoktak. Azért sajnos, mert igazuk van, magam is szívom.

— Kinos lehet. Mit szokott mondani?

— Azt, ha nekem is olyan betegségem lesz, mint magának, akkor eldobom.

— Úgy tudom, infarktusa is volt már.

— Hét évvel ezelőtt. Rajtam próbálták ki először azt a módszert, hogy katétert vezettek a comb ereiből a szívhez, és úgy „lőték” szét a dugulást. Csakhogy én azóta az összes többi tényezőt igyekszem kizárni az életemből. Előfordul, hogy egy-egy műtét hét-nyolc óráig is eltart, és ez az orvosnak is megerőltető munka, de utána én még, akár negyvenfokos melegben is elmegyek teniszezni, és három órát verem a labdát. Igyekszem nem elhízni, tehát megválogatom ételmeimet. Vigyázok a vérnyomásomra, a cukorszintemre, és elhiszem a kutató orvosok tapasztalatát: a szalicil jó a megelőzésre.

— Eddig csak azt tudtuk, hogy befőzéshez jó.

— Nem úgy használom persze, mint a háziasszony. A szaliciltartalmú gyógyszerek közül a Colfarit vagy az Aspirin jónak tűnik. Húsz- ezer orvost öt éven át figyelték, rendszeres gyógyszerezés mellett, és azt tapasztalták, hatalmasat csökkent náluk a szív- és értegségek száma.

— Nálunk az Aspirint Kalmopirinnek mondják.

— Ebből a szempontból nem ugyanaz. A Kalmopirint sokáig nem viseli el a gyomor károsodás nélkül, ezt pedig megszakítás nélkül érdemes folytatni. De ne kuszoljunk újságon keresztül, akinek baja van, menjen orvoshoz. Még jobban teszi azonban, ha sokat mozog, ha ésszel eszik, és nem táplálja túl magát, ha vigyáz a vérnyomására, a cukorszintjére, és azonnal eldobja a cigarettát.

— Nagy áldozat lehet mind.

— Életet lehet venni vele! Az pedig akkora ajándék, minden áldozatot megér.

Említettem azt a betegét, akinek műretet fektetett a hasába. Most hallottam, agyvérzéssel fekszik a kórházban.

— Dohányzott tovább is?

— Nem volt képes abbahagyni. Sajnálom nagyon. Előre lehetett tudni, hogy baja lesz belőle. Azért is sajnálom, mert nagyon értékes ember volt.

Horváth Dező

## Indulatok és tónusok

VILHELM KÁROLY VIRÁGCSENDELETEI — mint cseppben a tenger — viselik a festőművész szándékainak minden lényeges elemét. Ezt azért fontos mindjárt előjában elmondani, mert Vilhelm nem csendéletfestő. Sőt, elsősorban nem az, már ami a tematikát illeti. Erről meggyőződött mindenkit, aki a közelmúltban látta nagyszabású Vigadó-beli tárlatának képeit. Azokat az indulatszülte, szorongó, aggodó, embermivoltunk és szétfeszülő kapcsolataink veszélyeire figyelmeztető festményeket, amelyek egy felelősen gondolkodó XX. századi művész kemény kérdései zavarodott korunkban. A szegedi tárlatra virágcsendeleket és néhány tájképet hozott, ám festőisége, mesterségbeli felkészültsége, szakmai alaplása nem változott. A festészet ősi erejére támaszkodik: a festékekkel és rétegek indulattal felvitt örvénylő felületeire, a színek intenzitására, a hideg és meleg foltok csatáira, egy szóval a festés örömére. Ahhoz a festői törekvéshez sorolható, amelyet „ősei”, így mindenekelőtt a Fauvokon nevelkedett Czobél Béla munkáit kiexpresszív indulatokra hallgatva, s melynek mai kiteljesítője a rendkívüli tehetségű Sváby Lajos.

Vilhelm Károly számára Arad, Kolozsvár, Marosvásárhely és Budapest jelzi az életállomásokat. Első a szülőváros, második a felnevelő közeg, harmadik a pályakezdés terepe, míg az utolsó a választott haza, ahová immár romániai sikerek után, 1974-ben érkezett. Akkor, amikor megriktulván körülötte a levegő, kezdett légszomjjal küzdeni, s érezte a művészet ellehetetlenülését. Jóval megelőzte az utóbbi idők menekülési hullámát, talán ezért kevesebb segítő kéz nyúlt utána, kevesebb volt körülötte a görögűz. De erre nincs is szüksége. Hisz számára a művészi kifejezés nem stilushoz való kötődés, hanem magatartásforma. Talán a legalázatosabb művészi attitűd, hiszen emberi gondolatait, korunk művészi élményeit, emlékeit és aggodásait, gyötrelmeit és indulatait a klasszikus értelemben vett festői eszközökkel — festékekkel, ecsettel, festőkéssel — fejezi ki. S ilyen szempontból teljesen mindegy, hogy nagyméretű kompozíciót fest-e rettegve az emberi kapcsolatok kiüresedéséről, zsenyei parkrésztet öröklő meg, vagy érzelmivilharait örökíti át egy nyári virágcsendélet pompázatos kavargásába. Alapelve a tisztázás és manipulálás emberi indulat, minden értéktérmetés startköve. Tárlata a

Képesarnok Gulácsy Termében látható.

MAGYAR MIHÁLY GRAFIKAI TÓNUSAIT az ifjúsági ház mini galériájában csodálhatja meg a látogató. Jelentkezése a Tömörkény gimnázium és művészeti szakközépiskola magas színvonalú grafikai műhelymunkájának eredménye is, hiszen az ifjú alkotó a Képzőművészeti Főiskola művészeti képzés hallgatója, részese annak a sornak, melynek tagjai a szegedi intézményből indultak. Mely valóságismeret, virtuóz rajztudás és kivételes alkalmazkodó képesség jellemzi a kamaratárlat illusztrációit, plakátjait, lemezborítóit, önálló lapjait. Néhány finoman megmunkált, leheletnyi tónusokra is érzékeny rajzait látva, könnyen ráfoghatnánk, hogy fotónaturalizmus, de gondoljuk csak el, hogy a fényképezőgéppel objektíve sohasem képes a lényeg olyan kiemelésére, hangsúlyozására, mint művészi alkotás.

Felfigyelhetünk a fiatal művész típusalkotó és megjelenítő készségére, ötletgazdagságára, az egyedi grafika belüli sokféleségére. Ez utóbbi igazolására hadd említsem csak néhány, modern metafizikai világot idéző, finom tónusokban gazdag egyedi ceruzarajzait, néhány, szinte pointillista kavargásból szerveződő lapját, tussal készített illusztrációit, fekete-fehér foltokból komponált képet. Szellemes az Artunon emblémája, rendkívül szép a Szentivánéji áromhoz készített plakátterv, a lemezborítók közül pedig a Klee-t idéző, Szabados Györgynek ajánlott tasakterv, valamint az Izisz

együttes számára piramisokba komponált betűkből kialakított burkoló. Viszont tévedésnek tartom a dohányszívvel veszélyeire figyelmeztető plakátokon a rákbetegségre utaló rákállat, asszociációt. Nem kell jósághoz, hogy leírjam: Magyar Mihályról még sokat fogunk hallani.

HORVÁTH ZOLTÁN AKVARELLTÁJAIT az MTESZ-székház előcsarnokában mutatja be. A tehetséges amatőr alkotó érdekes leckét ad vízfestésből. A hagyományos derengő foltokból, a különböző színű festékek egyéni futasából születt, jórészt műló tájélményeket megragadó hangulatokat olyan képek reprezentálják, mint az Ásotthalmi táj, a Derengés, a Tanya I. és a Halastó. Ezek az úgynevezett klasszikus akvarellképek, azok közül is legtisztábbak, legszebbek. Mellette néhány szálkásabb, keményebb, a motívumokat erőteljesebben hangsúlyozó. Közülük az Atkai holtág, a Mátyási kép és a Csónak-kikötő említendő, ezek kapcsán megjegyzem — ez a kifejezőmód válhat leginkább rutinná, majd manírrá. A harmadik vállalkozás továbbá a tájképeken, több, mint friss feljegyzései élményeknek, hangulatoknak. Itt már határozottan emberi művészi megnyilatkozásokra vállalkozik e sorból emlékeztetés a Találkozás, a Fák halála és a Romantika.

Amit akvarelllel sikerrel művel, az kevésbé meggyőző az olajképeken. Viszont az Éjszaka-sorozat a továbblépés egyik járható útja és a művészet felé vezető irány.

T. L.

## Például a spanyolok...

A. M. G.: — Igyekszik szebbre festeni a valóságot, mint amilyen. És természetesen olykor használja a bunkósbotot is. Ennek ellenére talán sikerül elérni ebben az évben, hogy a bérek 3 százaléka helyett 5 százalékkal emelkedjenek. A 3 százalékos inflációt sem szeretnénk nagyon túllépni. Sikernek számít az is, hogy a kormány indítványozta új munkahelyek létesítését. Napirenden van a nyugdíjak emelése, a munkanélküliek jobb támogatása.

— Önök nem riadnak vissza a sztrájkoktól sem.

A. M. G.: — Csak a legvégső esetben folya-

dunk ehhez az eszközhöz, ennek ellenére valahol szinte mindig sztrájkoknak. Legutóbb például az 1992-es olimpia majdani színhelyén, Barcelonában szüntették be a munkát az építők. Nálunk erős a szolidaritás eszméje, így a sztrájk gyorsan továbbterjed.

— A munkásszakszervezetek közül és mellett még működik Spanyolországban a szociáldemokraták szakszervezete, sőt több egyéb kisebb szakszervezet is. Nem félnek, hogy megszűnik az egységük?

A. M. G.: — Mi alulról, a pluralizmus alapján szerveződünk. Ez nem azt jelenti, hogy elszigetelten

működünk egymástól. A kormánnyal szemben mindig egységesen lépünk fel.

— Mekkora önöknél a tagdíjak?

R. S. M.: — Az európai országok közül nálunk a legalacsonyabbak, az átlagjövedelmek 0,5 százaléka.

— Mennyire védettek a szakszervezeti tisztségviselők Spanyolországban?

R. S. M.: — Ha elbocsátják őket, a választási ciklus végéig a munkáltatóknak fizetnie kell a bérüket. Ez igen nagy védettséget jelent. Egyébként nálunk minimális a szakszervezeti apparátus, egy vezetőt könnyen vizsgálhatunk a választói. Mi nem dicsekedni, tanulni jöttünk Magyarországra...

Miért lennének ünnepontok?

B. E.